

”Så började konferensen och slutade konferensen. Trädgårdsmästarna som gärna velat berätta om sina trädgårdar var inte bjudna och förstod att de nog missuppfattat det hela.”

efter arbetet vid dagens slut och samtala med varandra om sina växter.

Har du tänkt på, sa någon, att många plantor faktiskt mår bäst i skuggan fastän de visa männen har sagt till oss att solen är så viktig.

Ja, sa en annan, visst har jag märkt att både för mycket och för lite sol kan förstöra den finaste plantering. Det är ju det som är konsten med att vara trädgårdsmästare att veta precis vad varje växt behöver. Så samtalande man med varandra och lärde sig alltmer om hur man sköter en trädgård.

De visa männen kom på besök

De visa män som anlagt trädgårdarna kom ibland på besök. Då berättade trädgårdsmästarna om sina växter och gav förslag om hur trädgården skulle kunna göras ännu bättre. De ville ha små växthus för de nya plantor som kungen hade köpt från varmare länder.

Trädgårdsmästarna ville också lära sig mer om dessa växter så att de skulle kunna ta väl vara på dem och få dem att blomma som de gjort i sitt eget land.

När man hade besök i trädgårdarna var det lätt hänt att plantorna blev nedtrampade. Därför ville trädgårdsmästarna ha lite nya gångar i trädgården som ledde förbi de ömtåligaste växterna.

Så bestämde de visa männen att det

skulle anordnas en konferens. Den skulle handla om trädgårdsskötselns betydelse för växterna. Vad bra, tänkte trädgårdsmästarna, nu när vi lärt oss så mycket av våra trädgårdar och varandra så kan det ju bli en fantastisk och spännande konferens. De var också intresserade av att få lära mer om alla dessa nya växter med färggranna blommor som de inte skött förut.

Konferensen planerades

Konferensen planerades. Arkitekter inbjöds. Botaniker inbjöds. Experter på växtexperiment inbjöds. Men inte nog med det. Pistillexperter och bladexperter och jordexperter och bevattningsexperter inbjöds också.

Så började konferensen och slutade konferensen. Trädgårdsmästarna som gärna velat berätta om sina trädgårdar var inte bjudna och förstod att de nog missuppfattat det hela. Men, tänkte de, det skall bli spännande att få ta del av vad som sagts om »de nya växterna».

Efter konferensen skrevs en hel bok. Trädgårdsmästarna läste och läste, men de inte hittade de vad de sökte. Det här är inte för oss, sa de till varandra. Här finns inget om hur vi skall hantera försurningen som vi ju alla har problem med. Och inget om vad vi gör med den eländiga mossan. De nya växterna då? Inte ett ord om dem. Och spadarna och räfsorna som vi använder, ska vi fortsätta att använda dem? Börjar de inte bli lite väl gamla? Det är ju faktiskt några av oss som hittat lite modernare modeller, det borde kommit med.

Konst att vårda en trädgård

Och inte en enda bild finns med i boken. Hur kan man skriva en bok om trädgårdsskötselns betydelse för växterna och inte visa en enda bild? Det är ju omöjligt. Det är ju genom att se på växterna som vi vet hur dom mår. Inte genom att räkna dem eller veta namnen på dem.

Minns du överträdgårdsmästaren från andra sidan havet, sa någon. Hon som lärde oss att i en trädgård skall man använda alla sina sinnen – »se, lyssna, lukta, känna och smaka». Konstigare än så är det inte. Men det är ju det som är en konst, sa en annan.

Och hur visar man sin konst? Inte genom att skriva om den i alla fall, sa en av dom äldsta trädgårdsmästarna. Det är det jag alltid sagt. Min trädgård kan bara upplevas. Bara den som vill gå in genom grinden, ser alla växterna och hör mig berätta om hur de små blivit stora förstår vad en trädgård är. •

Claes Sundelin svarar:

Ej styrkt att screening för autism ger resultat

Det är glädjande att MFRs rapport väckt så stort intresse och att många debattörer hört av sig till Läkartidningen.

Riksföreningen Autism tycker det är fel att konferensen inte kom fram till en rekommendation beträffande screening av autism. Skälen var följande: docent Karin Sonnander, avdelningen för neuropsykiatri, Ulleråkers sjukhus, var föredragande i frågor kring tidig upptäckt av allmänna utvecklingsstörningar. Underlaget blev sedan föremål för diskussion och slutsatser från en av konferensens arbetsgrupper. Någon specifik diskussion om autism förekom ej.

Konklusionen blev att det inte förelåg evidensbaserat stöd för riktad screening för dessa grupper. En fortsatt uppföljning av alla barns utveckling genom kontroll av att barnen passerade sina utvecklingsmilstolpar med hänsyn till fin- och grovmotorik, språk och kommunikation samt social utveckling befanns dock motiverad i syfte att kunna följa barns utveckling över tid.

Underlaget finns publicerat i en internationell rapport från konferensen [1, 2]. Sonnanders genomgång upptar 82 referenser. Docent Peder Rasmussen, barnneuropsykiatriska enheten, Göteborg, deltog i konferensen och förordade i detta sammanhang inte selektiv screening för tidig identifikation av autism.

Viktigt sprida kunskaperna

Av föreningens inlägg framgår att sen diagnos ofta beror på att man inte tar

Författare

CLAES SUNDELIN
barnhälsovårdsöverläkare, Akademiska sjukhuset, Uppsala, ordförande för Medicinska forskningsrådets konferens om barnhälsovård.

”En MFR-konferens genomförs enligt ett ganska fast schema där det gäller att besvara på förhand preciserade frågor på basen av empirisk forskning. När det gäller en hel verksamhet kan bara vissa aspekter tas upp. I förarbetet till konferensen och vid konferensen deltog både forskare och praktiker, bl a flera sjuksköterskor med stor erfarenhet av förebyggande arbete med barn.”

föräldrars oro på allvar. Det är utomordentligt viktigt att kunskaperna om störningar inom autismspektrat sprids inom barnhälsovården, och att alla barn med signaler på sådan störning blir grundligt utredda så tidigt som möjligt. Det behövs kontinuerliga utbildningsinsatser och att hela fältet medvetandegörs om dessa problems art och yttringar.

Problematiskt screena för lågfrekventa problem

Selektiv screening för lågprevalenta problem är alltid problematisk. Det man kan förvänta sig är låga prediktiva värden, dvs många barn som remitteras utan att ha avvikelser, vilket medför en stor belastning på befintliga resurser och att föräldrar oroas i onödan.

Fördröjning av behandling i Sverige beror delvis på långa väntetider för neuropsykiatrisk utredning. I ett internationellt perspektiv har kriterierna för att screening skall vara en acceptabel metod skärpts på senare tid [3].

Det skulle vara överraskande om man i USA, som har en mycket splittrad och fragmentarisk barnhälsovård, lyckats visa att man uppfyller moderna kriterier för rutinmässig screening. Jag känner inte till någon sådan dokumentation, men tar förstås tacksamt emot riksföreningens information om studier. Saken kommer förvisso i ett annat läge om man i en randomiserad studie kunnat visa att en screenad population har ett klart bättre utfall än en oscreenad med avseende på autism.

FoU-sjuksköterskan Mirjam Johansson har skrivit en allegori. Det är inte helt glasklart för mig vilka som i verkligheten motsvarar kungen, de visa männen, trädgårdsmästarna respektive överträdgårdsmästaren från andra sidan havet.

MFR-konferens följer schema

En MFR-konferens genomförs enligt ett ganska fast schema där det gäller att besvara på förhand preciserade frågor på basen av empirisk forskning. När det gäller en hel verksamhet kan bara vissa aspekter tas upp. I förarbetet till konferensen och vid konferensen deltog både forskare och praktiker, bl a flera sjuksköterskor med stor erfarenhet av förebyggande arbete med barn.

Svårt väga in »tyst erfarenhet»

Mellan raderna tycker jag mig förstå att Mirjam Johansson anser att den s k »tysta erfarenheten» satts på undantag. Det ligger nog något i detta, men det är inte lätt att i just dessa sammanhang väga in odokumenterad kunskap.

Det finns en grundläggande motsättning mellan forskning och beprövad erfarenhet. Forskning och vetenskap är alltid i någon mening radikal eftersom man strävar efter löftesrika förnyelser genom nya metoder. Beprövad erfarenhet är alltid i någon mening konserverande; man skall utföra sina uppgifter i enlighet med etablerad tradition.

Bägge perspektiven behövs men vid en konferens av denna art har forskning och vetenskap större muskler än i gängse praxis. MFR-dokumentet är ett forskningsbaserat inlägg i en viktig debatt, inte en generell programförklaring som kräver rättning i ledet.

För övrigt framstår det som överraskande att en sjuksköterska med ansvar för forskning och utveckling »lägger rabarber» på insikt och visdom för egen del samtidigt som hon förklarar att denna visdom bara kan upplevas men inte artikuleras.

Referenser

1. Sundelin C, ed. The importance of the child health services to the health of children. Proceedings of the conference on Child Health Services in Sigtuna, Sweden, 23–25 September 1999, under the auspices of the Swedish National Council for Medical Research. Acta Paediatrica 2000; 89 suppl 434.
2. Sonnander K. Early identification of children with developmental disabilities. Acta Paediatrica 2000; 89 suppl 434: 17-23.
3. National Screening Committee. First report of the National Screening Committee, Health depts of the UK, April 1998.

Mobilteleindustrin om mobiltelefoner och försiktighet:

Godtyckliga försiktighetsregler får inte eliminera erkända gränsvärden

I de senaste numren av Läkartidningen (26–27/00, sidorna 3160-2; 36/00, sidorna 3908-10) har mobiltelefoni och försiktighetsprincipen diskuterats. Branschföreningen för mobiltelefonindustrin ger här branschens syn på frågan.

Branschen menar att sammanställningar av all forskning gällande mobiltelefoni och elektromagnetiska fält (EMF) är en naturlig utgångspunkt för denna debatt, eftersom forskningssammanställningar av etablerade nationella och internationella organ ger en helhetsbild som enskilda studier inte kan ge. Det är också viktigt att slutsatser inte dras från enskilda rapporter som inte är samstämmiga med andra studier.

Mobiltelefonin är säker

Lägesrapporten från Rådet för arbetslivsforskning »Elöverkänslighet och hälsorisker av elektriska och magnetiska fält», och den engelska rapporten »Mobile Phones and Health», skriven av Independent Expert Group on Mobile Phones (IEGMP), är exempel på sådana sammanställningar.

Forskningssammanställningarna kommer fram till den entydiga slutsatsen att de kunskaper vi besitter i dag vi-

Författare

MARTIN LINDEBLAD

jurist vid branschorganisationen för mobiltelefonindustrin, MobilTele-Branschen (MTB).
mtb@branschkansliet.se